

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2013, sen. zn. 29 NSČR 14/2012, ECLI:CZ:NS:2013:29.NSCR.14.2012.1

Číslo: 76/2013

Právní věta:

Podmínka plurality věřitelů dlužníka není zásadně splněna, dal-li (insolvenčním navrhovatelem tvrzený) druhý věřitel v insolvenčním řízení najevo, že nechce vůči dlužníku uplatňovat rozsahem zanedbatelné příslušenství pohledávky, kterou dlužník zaplatil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.03.2013

Spisová značka: 29 NSCR 14/2012

Číslo rozhodnutí: 76

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Úpadek

Předpisy: § 3 odst. 1 písm. a) IZ
§ 7 odst. 1 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v B r n ě usnesením ze dne 6. 9. 2010 – odkazuje na ustanovení § 3 odst. 1 a 3, § 97 odst. 1 a 3 a § 143 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), jakož i na výsledky provedeného dokazování – zamítl insolvenční návrh věřitele (SBG, a. s.). Přitom dospěl k závěru, že „není splněna podmínka mnohosti věřitelů“, když dlužník (PST, s. r. o.) pohledávky věřitelů JIK, spol. s r. o. (ve výši 3365,67 Kč), Bc. J. B. (ve výši 26 642 Kč), Mgr. V. E. (ve výši 12 000 Kč), DA, s. r. o. (ve výši 3263 Kč) a Dr. Ing. P. T. (ve výši 61 903 Kč) uhradil v průběhu insolvenčního řízení. Z tohoto důvodu již nezkoumal, zda insolvenční návrh podala osoba k tomu oprávněná – věřitel, který má za dlužníkem splatnou pohledávku, neboť osvědčení pohledávky insolvenčního navrhovatele by na rozhodnutí soudu nemělo žádný vliv.

V r c h n í s o u d v O l o m o u c i k odvolání insolvenčního navrhovatele usnesením ze dne 31. 8. 2011 usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Cituje ustanovení § 7 odst. 1, § 3 odst. 1 a 3 a § 143 odst. 2 insolvenčního zákona, odvolací soud zdůraznil, že ani ke dni vydání rozhodnutí odvolacím soudem nebyl v řízení osvědčen základní předpoklad úpadku dlužníka, tj. mnohost věřitelů.

Akcentoval, že „odvolání insolvenčního navrhovatele bylo postaveno“ na existenci nároku věřitele Bc. J. B. na úhradu příslušenství původně uplatňovaných pohledávek ve formě úroků z prodlení, vyčíslených na 3047 Kč, které tento věřitel v řízení před soudem prvního stupně vůči dlužníku neuplatňoval, věřitele Mgr. V. E. z titulu úroků z prodlení za pozdní úhradu původně uplatňované pohledávky, vyčíslený částkou 1968 Kč a nároku věřitele VAS, a. s. (dále jen „společnost“), z titulu vyúčtování stočného dle smlouvy č. 07/711043 (dále jen „smlouva“) ve výši 1098 Kč. Přitom dlužník i shora uvedené pohledávky uhradil.

Dále odvolací soud doplnil, že v řízení nebylo osvědčeno tvrzení insolvenčního navrhovatele, že by dlužník měl závazek vůči společnosti z titulu úroků z prodlení za pozdní úhradu pohledávky ve výši 1098 Kč. Dle článku V. smlouvy byla totiž každá faktura splatná do deseti dnů ode dne jejího odeslání s tím, že při pozdní úhradě peněžitého plnění má dodavatel právo na úhradu úroků z prodlení dle obchodního zákoníku. Jelikož v přihlášce nebyl společností připojen doklad, který by prokazoval datum odeslání faktury a věřitel v tomto směru v přihlášce ani nic netvrdil, a s ohledem na to, že dlužník popíral doručení faktury, jakož i s přihlédnutím k tomu, že příslušenství pohledávky společnost v přihlášce neuplatnila, odvolací soud uzavřel, že nebylo osvědčeno prodlení dlužníka s úhradou pohledávky společnosti ani vznik nároku společnosti na zaplacení úroků z prodlení podle ustanovení § 369 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku. Konečně doplnil, že i v případě, že by byl vznik daného nároku prokázán, šlo by o pohledávku zcela bagatelní, maximálně ve výši několika desítek korun.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal insolvenční navrhovatel dovolání, které má za přípustné podle § 238a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítaje, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod pro ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu shledává v řešení otázek, zda:

1) Je pro závěr o splnění podmínky mnohosti věřitelů ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona významná výše pohledávek věřitelů, a pokud ano, zda je splněna podmínka mnohosti věřitelů, jestliže jeden ze dvou věřitelů má za dlužníkem pouze bagatelní pohledávku?

2) Je pro závěr o splnění podmínky mnohosti věřitelů ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona možné považovat za osvědčené jen ty pohledávky, které jsou věřiteli přihlášeny, a pokud ano, zda je splněna podmínka mnohosti věřitelů, jestliže jeden ze dvou věřitelů má za dlužníkem pohledávku spočívající v zákonném úroku z prodlení a přihlásil pouze jistinu?

Dovolatel zdůrazňuje, že dlužník neuhradil společnosti pohledávku z titulu úroků z prodlení s plněním částky 1098 Kč za dobu od 18. 1. 2011 do 29. 7. 2011 v kapitalizované výši 45 Kč, s tím, že podle smlouvy bylo pro splatnost pohledávky rozhodující, kdy byla faktura dlužníku odeslána a údaj data splatnosti byl obsažen rovněž v přihlášce pohledávky společnosti. Potud polemizuje se závěrem odvolacího soudu o tom, že nebylo osvědčeno prodlení dlužníka s úhradou částky 1098 Kč, a odvolacímu soudu dále vytýká, že měl (jde-li o vznik povinnosti dlužníka k úhradě úroků z prodlení) provést i další důkazy, potřebné ke zjištění dlužníkovu úpadku.

Jakkoliv si je vědom bagatelní výše pohledávky společnosti, dovolatel setrvává na názoru, podle něhož pro řešení otázky plurality věřitelů není významná ani výše pohledávky (druhého) věřitele (společnosti), ani skutečnost, zda takový věřitel pohledávku uplatnil přihláškou do insolvenčního řízení (v této souvislosti odkazuje na závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sen. zn. [29 NSČR 22/2009](#); vzhledem k citaci části odůvodnění rozhodnutí jde nejspíše o usnesení ze dne

26. 10. 2010, sen. zn. [29 NSČR 17/2009](#), uveřejněné pod číslem 51/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání insolvenčního navrhovatele Nejvyšší soud shledává přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., maje rozhodnutí odvolacího soudu za zásadně právně významné ve výkladu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, tj. v řešení otázky plurality věřitelů.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 3 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník je v úpadku, jestliže má a) více věřitelů a b) peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“).

Nejvyšší soud v první řadě předeseílá, že již v usnesení ze dne 20. 5. 2010, sen. zn. [29 NSČR 22/2009](#), uveřejněném pod číslem 26/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v usnesení ze dne 21. 12. 2011, sen. zn. [29 NSČR 14/2011](#), uveřejněném pod číslem 44/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dovodil, že v případě úpadku ve formě dlužníkovy platební neschopnosti (§ 3 odst. 1 insolvenčního zákona) je požadavek, aby měl dlužník více věřitelů (§ 3 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), splněn, má-li nejméně dva věřitele, z nichž každý má vůči němu pohledávku po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) (srov. dále též důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2012, sen. zn. [29 NSČR 52/2011](#)).

Jakkoliv nelze než přisvědčit dovolateli v tom, že insolvenční zákon kvantitativně (rozuměj minimální částkou) nijak neomezuje pohledávku (druhého) věřitele za dlužníkem, z jejíž existence by spolu s pohledávkou insolvenčního navrhovatele bylo možno usuzovat na splnění požadavku mnohosti věřitelů (§ 3 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), při výkladu dotčeného ustanovení nelze pominout účel insolvenčního zákona. Ten je vymezen (při absenci výslovné úpravy – na rozdíl od ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání) zejména předmětem úpravy, jímž je řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů (§ 1 písm. a/ insolvenčního zákona) a oddlužení dlužníka (§ 1 písm. b/ insolvenčního zákona). Při výkladu účelu insolvenčního zákona je dále nutné respektovat zásadu, podle níž insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů (srov.

ustanovení § 5 písm. a/ insolvenčního zákona). K účelu insolvenčního řízení srov. dále i důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. [PL. ÚS 14/10](#), ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů, uveřejněného pod číslem 241/2010 Sb.

V poměrech projednávané věci je nepochybné, že vedle pohledávky insolvenčního navrhovatele (jejíž případnou sporností se soudy nižších stupňů nijak nezabývaly) je insolvenčním navrhovatelem osvědčována (jen) pohledávka společnosti za dlužníkem, představovaná (dle tvrzení dovolatele) kapitalizovanými úroky z prodlení ve výši 45 Kč. Samotnou jistinu pohledávky (ve výši 1098 Kč) přitom dlužník společnosti uhradil dne 29. 7. 2011.

Jelikož je výše pohledávky společnosti za dlužníkem zcela zanedbatelná, společnost se s touto pohledávkou jako věřitel nijak neidentifikuje (nepřihlásila ji do insolvenčního řízení, ve vztahu k dlužníku ji ani nijak neuplatnila a ani jinak neprojevila vůli směřující k realizaci práv náležejících /obecně/ věřiteli pohledávky proti dlužníku /jinak řečeno společnost se sama za věřitele nepovažuje/), dospívá Nejvyšší soud (shodně se soudem odvolacím) k závěru, podle něhož materiálně (poměřováno shora vymezeným účelem insolvenčního zákona a zásadami insolvenčního řízení) požadavek plurality věřitelů ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona naplněn není.

V této souvislosti Nejvyšší soud dodává, že uzavřel-li pod bodem XIII. stanoviska svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 181 /357/), při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání, že podmínka více věřitelů dlužníka je splněna také tehdy, je-li splatná pohledávka dalšího (druhého) věřitele zanedbatelného rozsahu, šlo o závěr, jenž rovněž (ve spojení s úvahou o neschopnosti dlužníka hradit i bagatelní pohledávky) vycházel z předpokladu, že věřitel rozsahem zanedbatelné pohledávky má zájem na jejím uspokojení soudní cestou (v rámci úpadkového řízení). V tomto ohledu není rozdíl mezi poměry konkursními (v konkursních řízeních vedených podle zákona o konkursu a vyrovnání) a insolvenčními (v insolvenčních řízeních vedených podle insolvenčního zákona).

U věřitelů lze obecně očekávat (předjímat) racionální ekonomické jednání, jež se projeví úsudkem, že některé z pohledávek zanedbatelného rozsahu se vzhledem k nákladům vymáhání (včetně administrativní zátěže s tím spojené) nevyplatí vymáhat v nalézacím řízení. Typově půjde o takovou situaci, jestliže dlužník uhradí jistinu pohledávky několik dnů po termínu splatnosti, čímž věřiteli technicky vzato vznikne právo požadovat úhradu úroku z prodlení (nebo jiného zákonného příslušenství peněžitě pohledávky) v korunových nebo desetikorunových částkách. Řečené platí tím více, jde-li o insolvenční řízení, v němž sice přihlašovatel nevykonatelné pohledávky nemá např. povinnost hradit soudní poplatek z přihlášky, v němž však platí princip jen poměrného uspokojení věřitelů dlužníka (srov. opět § 1 písm. a/ insolvenčního zákona), který z korunové či desetikorunové pohledávky činí ve výsledku uspokojení haléřové. Jestliže věřitel dal v insolvenčním řízení najevo, že nestojí o vymáhání rozsahem zanedbatelného příslušenství pohledávky (tím, že přihlásil pouze jistinu pohledávky), pak není (vzhledem k řečenému) žádného důvodu považovat po úhradě jistiny takového věřitele (jenž ani poté příslušenství pohledávky nepožadoval) za dlužníkovu věřitele pro účely posouzení podmínky, zda je dána mnohost věřitelů dlužníka.

Proto Nejvyšší soud dovolání insolvenčního navrhovatele, aniž se zabýval tím, zda společnosti pohledávka z titulu úroků z prodlení vskutku vznikla a byla po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti, jako nedůvodné podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.